

Mesto za vsakogar – Odgovorno delovanje za vključujoče lokalne skupnosti (CIFER)

Co-funded by the
European Union

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission Directorate-General for Justice and Consumers. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.”

Usposabljanje:

»Aktivni opazovalec_ka. Kako se odzvati v primerih diskriminacije, rasizma in diskriminatornega nadlegovanja?«

Izvajamo: **dodati**

0 projektu

- Poteka v petih prestolnicah EU: Ljubljana, Malmo, Budimpešta, Zagreb in Pariz.
- Usmerja se na preprečevanje nestrpnosti, rasizma, ksenofobije, diskriminacije, sovražnega govora in zločinov iz sovraštva ter boj proti njim.
- Vključuje skupine ljudi, ki so najbolj pogosto izpostavljene rasizmu in navzkrižni diskriminaciji v vsakem od vključenih mest. To so: migranti, še posebej migrantske ženske in druge ranljive skupine.
- Prispeva k implementaciji Protirasističnega akcijskega plana EU, z namenom preprečevanja strukturnih oblik rasizma v državah EU.
- Spodbuja države in mesta (Ljubljana, Zagreb, Budmpešta) da sprejmejo protirasistične ukrepe in Akcijski plan za boj proti rasizmu.
- Dodatno spodbuja mesta – Ljubljano, Zagreb in Budimpešto – da postanejo del Evropske koalicije mest proti rasizmu (ECCAR).

Aktivni opazovalec

- Zakaj smo tukaj: Aktivni opazovalec_ka. Kako se odzvati v primerih diskriminacije, rasizma in diskriminatornega nadlegovanja?
 - Pravila sodelovanja in program
 - Časovnica: 3 ure, vprašalnik pred in po sodelovanju
 - 3 moduli po 50 minut in zaključni del 15 minut (evalvacija), dva odmora (vsak 10-15 minut).
-
- Modul 1: Uvod: Rasizem, diskriminacija in opazovalci (50 minut)
 - Modul 2: Aktivni opazovalci – katere so prepreke ukrepanju? (50 minut)
 - Modul 3: Ukrepanje aktivnih opazovalcev – kaj pomaga? (50 minut)
 - Zaključek (15 minut)

Ogrevanje

- Predstavitev: Kdo smo? Kje/kaj delamo? Kaj pričakujemo od izobraževanja?
- Videoposnetek »Tzafar«:
<https://www.youtube.com/watch?v=dfccrwUIROU> (2:38)

Pogovorimo se o videu:

- Kaj se je dogajalo?
- Kaj se nam zdi narobe?
- Kaj se nam zdi prav?

Opazovalec_ka in učinek opazovalca (bystander effect)

Opazovalci_ke (angl. bystanders) so posamezniki_ce ali skupine ljudi, ki so priče kritičnim dogodkom, tudi nesrečam, ali pa dogodkom diskriminacije, sovražnemu govoru in nasilnim dejanjem, a ob soočenju z njimi iz različnih razlogov ostanejo na strani in ne posredujejo.

Kaj kažejo študije in eksperimenti (učinek opazovalca)?:

Več kot je nedejavnih prič nekega problematičnega dogodka, manj verjetno je, da bodo prisotni ljudje reagirali in posredovali...

<https://www.youtube.com/watch?v=vjP22DpYYh8> (požar)

<https://www.youtube.com/watch?v=w8EtYRTTqlg> (tekma)

Modul 1: Uvod: Rasizem, diskriminacija in opazovalci

Izkušnje rasizma, diskriminacije in izrazov sovraštva so različne in obsegajo več vrst dejanj, med njimi pa so denimo:

- Verbalna zloraba in izražanje sovraštva in nasilja s strani neznancev/neznanek:
<https://www.youtube.com/watch?v=7JUzzBmbchs>
- Vsakodnevni rasizem, kot so neprimerne šale in komentarji, ki krepijo negativne stereotipe ali predsodke o ljudeh glede na njihovo raso, barvo kože ali etnično pripadnost:
<https://www.youtube.com/watch?v=NI93cPDVp4g>
- Institucionalne oblike rasne diskriminacije
- Sistemske težave, ki nesorazmerno vplivajo na določene skupine, ki jih prepoznavajo kot „rasne“ (npr. staroselci, romsko prebivalstvo, temnopolti, druge vidne manjšine):
<https://www.youtube.com/watch?v=KU1v5MVpbJ8>
- Pomanjkanje kulturne raznolikosti, ki bi izražala obstoječe razlike v prebivalstvu, med vodilnimi ljudmi v vladi in podjetjih
- Vzbujanje strahu, nestrpnosti in sovraštva glede prosilcev za azil in pripadnikov muslimanske skupnosti, pogosto z rasnimi podtoni

Modul 2: Kaj so aktivni opazovalci_ke – katere so prepreke?

- Opazovalci_ke (angl. *bystanders*) so posamezniki_ce ali skupine ljudi, ki so priče kritičnim dogodkom, tudi nesrečam, ali pa dogodkom diskriminacije, sovražnemu govoru in nasilnim dejanjem, a ob soočenju z njimi iz različnih razlogov ostanejo na strani in ne posredujejo.
- V primeru posredovanja opazovalcev_k, če se torej odločijo, da ne stojijo ob strani, temveč tudi spregovorijo in intervenirajo, se zgodi premik in sprememba v dogajanju.
- Opazovalec_ka v primerih rasizma je nekdo, ki je priča ali je kako drugače seznanjen_a o incidentu v zvezi z rasizmom ampak ni žrtev ali neposredno vpleten.
- Antirasizem opazovalca_ke je “delovanje ‘navadnih ljudi’ kot odgovor na medosebni ali sistemski rasizem ki so mu priče.”
(Vir: <https://racismnoway.com.au/get-involved/bystander-action/>)

Različne situacije opazovalcev_k

- Udeleženci v parih razpravljajo o vinjetah (Izroček 1)
- Kaj se zgodi?
- Kaj ljudje storijo?
- Kaj bi lahko v idealnem primeru storili?
- Kaj so ovire?

Kaj so ovire, da reagiramo ali posredujemo?

- Video “Schwarzfahrer” (Slepi potnik):
https://www.youtube.com/watch?v=D_pagWloZ7g (3 minute)
- Skupinska debata (7 minut)

Kaj so ovire? (Izroček 2)

- Tarčo rasizma, rasističnega napada vidimo kot pripadnika_co druge skupine, za katero nismo odgovorni (izključevalna skupinska identiteta)
- Strah pred nasiljem ali poniževanjem, oziroma da bi mi postali tarča storilca_ke
- Občutek, da bi bilo naše ukrepanje neučinkovito
- Pomanjkanje znanja o tem, kako posredovati
- Zaskrbljenost, da bi naše „vmešavanje“ veljalo za neprimerno, agresivno ali denimo „nežensko“ (spolne vloge)
- Strah, da naredimo slab vtis
- Želja po ohranjanju pozitivnih medosebnih odnosov
- Želja po izogibanju konfliktom
- Mnenje, da je svoboda govora neomejena (politična ne-korektnost)
- Družbene norme, ki tolerirajo rasizem

Vir: Berkowitz, A. (2009) Response Ability: A Complete Guide to Bystander Intervention, Beck & Co., p.10.

Modul 3

Ukrepanje aktivnih opazovalcev – kaj pomaga?

- **Kaj pomaga, da postanemo aktivni_a opazovalec_ka?**

Različni scenariji in igra vlog

- Izvedimo igro vlog s scenariji z vinjet: po trije udeleženci_ke v skupini.
- Za izhodišče lahko vzamemo tudi svoje delovno okolje ali pa si pomagamo z zgodbami, o katerih smo že razpravljali?
- Ko igro vlog izvedemo damo drug drugemu konstruktivne povratne informacije o tem, kaj se nam je zdelo dobro in zakaj.
- Lahko si naredimo opombe, ki nam bodo v pomoč, ali pa se takoj lotimo improvizacije.
- Začnemo lahko tako, da uprizorimo "slabo" igro vlog (npr. agresivno ali neučinkovito posredovanje) in jo primerjamo z "dobro" igro vlog – premišljeno in učinkovito interveniranje.

Vir: <https://www.splcenter.org/20171005/splc-campus-guide-bystander-intervention#bystander>

Vprašanja

- Kako bi posredovali? – pogovorimo se o tem, kako in kdaj bi lahko učinkovito posredovali.
- Ali bi bilo to varno? Zakaj in kdaj ne?
- Kakšne so posledice, če ne posredujemo? Za žrtev? Za okolico?
- Kako lahko najbolje podpremo žrtev?
- Kateri so najboljši načini komuniciranja s tistim, ki izraža rasizem, nadleguje ali je celo nasilen?
- Katere vrste besed in besednih zvez ali drugih vrst neverbalne komunikacije lahko uporabljamo?

Kaj pomaga posredovati? (Izroček 3)

- V trgovini: <https://www.youtube.com/watch?v=xRQfISSp0dQ>
- Zavedanje o tem, kaj je rasizem
- Zavedanje o škodi, ki jo povzroča rasizem
- Zaznavanje in sprejemanje odgovornosti za posredovanje
- Občutek, da smo sposobni posredovati
- Želja, da bi poučili in ozavestili storilca_ko
- Čustveni odziv na srečanje z rasizmom: empatija, izražanje jeze, neodobravanja itd.
- Samopotrditev
- Protirasistične družbene norme

Vir: <https://www.splcenter.org/20171005/splc-campus-guide-bystander-intervention#bystander>

Štirje osnovni načini reagiranja - ODOD

(Izroček 4)

- **O**dvračanje - distract (odvrčanje pozornosti – zamotimo povzročitelje, da bi zaustavili incident);
- **D**elegiranje - delagate (prosimo za pomoč tretjo osebo);
- **O**dlaganje - delay (ukrepamo po dejanju);
- **D**okumentiranje - document (posnamemo dogodek).

Premisleki in zaključki

- Poglavitna načela protirasistične komunikacije v vsakodnevnem delu s strankami ali drugimi ljudmi – katera so?
- Ali lahko premislimo o tem, kako se lahko spopademo z rasistično diskriminacijo in diskriminacijo priseljencev na ravni našega mesta in v vsakdanjem delu in življenju?
- Želeli bi si, da, če je to mogoče, da še naprej sodelujete s projektno skupino, pri aktivnostih tega projekta, pa tudi po izvedbi projekta.
- Veselimo se vaših povratnih informacij o programu usposabljanja (anonimni vprašalniki po usposabljanju)

Dodatne reference

(Izroček 5)

- Anti-racism and anti-discrimination for municipalities: Introductory manual, <https://www.ohrc.on.ca/en/book/export/html/2495>
- Maria Gintova, Anti-racism in the Public Service of Canada: How can critical race theory inform research and practice in Canadian public administration? Canadian Public Administration, 66 (4), December 2023, pp. 574-580, DOI: 10.1111/capa.12542
- Wellcome Anti-racist Principles, <https://wellcome.org/what-we-do/diversity-and-inclusion/welcomes-anti-racist-principles-and-toolkit>
- <https://humanrights.gov.au/our-work/race-discrimination/publications/national-anti-racism-framework-scoping-report>
- <https://racismnoway.com.au/get-involved/bystander-action>
- <https://www.splcenter.org/20171005/splc-campus-guide-bystander-intervention#bystander>
- https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/PRAVNE_PODLAGE/Mednarodne_konvencije_-_Svet_Evrope_-_DRUGO/ECRI/Izobrazevalni_prirocnik_-_Ideje_pripomocki_metode_za_medkulturno_izobrazevanje.pdf
- Nasilje, šola, družba: https://www.pei.si/ISSN/1581_6044/1-2-2019/1581-6044.30%281-2%2989-118.pdf

Hvala!